

Handläggare: Inger Nilsson
Telefon: 508 23 305

Till
Hägersten-Liljeholmens
stadsdelsnämnd

Revidering av riktlinjer för adoptionsärenden - remissyttrande

Förslag till beslut

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och översänder det som sitt remissyttrande till kommunstyrelsen.

Maria Mannerholm
Stadsdelsdirektör

Ingrid Widebäck
Avdelningschef
Social omsorg

Sammanfattning

Socialtjänstförvaltningen har på uppdrag av socialborgarrådet utarbetat förslag till reviderade riktlinjer för adoptionsärenden. Förvaltningen är i huvudsak positiv till förslaget, men lämnar i tjänsteutlåtandet en del kompletterande synpunkter.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för social omsorg.

Bakgrund

Stadens nu gällande riktlinjer för handläggning av adoptionsärenden antogs av kommunstyrelsen år 2001. Ett förslag till reviderade riktlinjer godkändes av socialtjänstnämnden 2006, men kommunstyrelsen fattade inte något beslut om ändringarna.

Våren 2007 meddelade socialborgarrådet rekommendationer för en ny revidering av riktlinjerna: de ska inkludera regler som markerar vikten av nätverket kring den som söker adoptionsmedgivande, tydliggöra åldersfrågans roll inför ansökan om adoption, specificera hanteringen av frågor om överklagande och rättslig prövning av medgivandebeslut och uppmuntra blivande adoptivföräldrar att skaffa kunskap om adopterade barns speciella utsatthet och behov av stöd även senare i livet.

Socialtjänstförvaltningen har nu utarbetat ett förslag till reviderade riktlinjer, som sänts för yttrande till bl.a. Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd.

Förvaltningens synpunkter

Revideringen av riktlinjerna motsvarar ett behov i den dagliga handläggningen av adoptionsärenden och välkomnas därför. De ändringar som gjorts vad gäller hur handläggningen ska ske stärker barnperspektivet, vilket också framhålls genom att riktlinjer betonar att adoptionen handlar om barnets rätt att få föräldrar och att inga andra intressen får gå före barnets bästa när beslut fattas om medgivande. Detta är en positiv förändring jämfört med den tidigare skrivningen om att adoptionen skulle vara "till fördel för barnet".

Information

När sökande kontaktar stadsdelsförvaltningen första gången ska de inbjudas till ett personligt informationssamtal om adoptionsprocessen och de krav som ställs på blivande adoptivföräldrar. I förslaget sägs att förvaltningen i samband med samtalet ska informera om bl.a. adoptionsorganisationernas väntetider. Förvaltningen menar att handläggarna omöjligt kan hålla sig à jour med sådana uppgifter och att det bör vara upp till de sökande att själva informera sig om väntetiderna.

Föräldrautbildning

Riktlinjerna föreslås bli utökade med förtydliganden om adoptivbarns hälsa och utveckling och troliga behov av stöd under uppväxten. Även om de flesta adoptivbarn hämtar sig efter svåra förhållanden under sin första levnadstid och utvecklas väl, så har många adoptivbarn avsevärt större behov än andra barn. Det är därför viktigt att blivande adoptanter på olika sätt skaffar sig kunskap om adoptivbarns hälsa, utveckling och behov både på kort och lång sikt.

Sedan 2005 gäller genom lag obligatorisk föräldrautbildning för blivande adoptivföräldrar. I förslaget till riktlinjer föreslås att sökanden bör ha genomgått denna utbildning innan utredning om medgivande till adoption inleds. Föräldrautbildning ska genomgåas också av sökande som vill adoptera släktingbarn med hemvist utomlands. Förvaltningen menar att detta är positivt, då föräldrautbildningen kan väcka tankar som behöver dryftas och som kan hjälpa adoptanten till ett väl genomtänkt beslut redan innan utredningen startas.

Bedömning av lämplighet

Medgivandeutredningen avslutas med att utredaren analyserar de uppgifter som framkommit och gör en bedömning av sökandens lämplighet att ta emot ett barn för adoption. Enligt förslaget ska då samma överväganden och samma verksamhetssystem (Barns Behov i Centrum - BBiC) ska användas som vid andra barnavårdsutredningar, vilket förvaltningen tycker är mycket bra.

I lagen nämns sökandens ålder som en viktig faktor vid bedömning av lämplighet. Sökandens ålder ska utan undantag relateras till det okända barnets ålder och till adoptivbarnets behov av särskilda omsorger både på kort och lång sikt. Förvaltningen menar att det är bra att riktlinjerna slår fast att hög ålder hos den som ansöker om adoption inte kan kompenseras av att ansökan gäller ett något äldre barn. Dessa barn kan, till följd av skador som barnet har med sig från ursprungslandet, ha lika stora behov av omsorg som ett mindre barn och kräver därför mycket av adoptivföräldrarna.

Stadens riktlinjer föreslås nu blir anpassade till aktuella domar från regeringsrätten, som säger att generellt medgivande i allmänhet inte bör ges till personer över 45 år. Undantag kan göras om en av sökandena är något äldre än 42 år vid ansökningstillfället. Ett annat exempel då undantag kan göras är vid adoption av ett syskon eller om det gäller adoption av ett känt barn, t.ex. ett släktingbarn. Enligt förvaltningens mening ger denna skrivning fortfarande utrymme för olika bedömningar i olika stadsdelar, fast syftet med riktlinjer är att medverka till enhetliga rutiner och bedömningar över staden. En brist är också att det inte

framgår av riktlinjerna hur åldersfaktorn ska bedömas när det blir fråga om förnyat medgivande på grund av att köerna till adoption är så långa att de sökande ibland hunnit bli flera år äldre än vid ursprungsansökan.

En annan aspekt av personlig lämplighet är betydelsen av den sökandens nätverk, särskilt för ensamstående föräldrar. I förslaget till riktlinjer görs ett förtydligande på denna punkt genom skrivningen att nätverket runt ensamstående sökanden ska vara extra gott och att deras referenter behöver vara väl införstådda med vilket stöd från referenterna som kan behövas under barnets uppväxt. För referenser i allmänhet gäller att de skriftliga enligt förslaget ska kompletteras med att utredaren träffar och har samtal med referenterna. Förvaltningen anser att detta är bra, eftersom det understryker referenternas ansvar för adoptionen. Samtidigt är det ett merarbete för utredarna, vilket kan kräva mer resurser.

I avsnittet om lämplighet saknar förvaltningen ett resonemang om vilka krav som ska ställas på personer som vill adoptera ett barn med funktionsnedsättning eller två barn samtidigt (syskon eller tvillingpar).

Avslag

I förslaget sägs att utredaren ska föreslå avslag i de fall det efter utredningen kvarstår osäkerhet om hemmet kan erbjuda en trygg och lämplig uppväxtmiljö för ett adoptivbarn. När avslag övervägs ska stadens jurister alltid konsulteras. Förvaltningen anser att det är viktigt att både avslag och bifall vilar på en solid grund och att ett avslag kan motiveras utifrån aktuell lagstiftning, så som sägs i riktlinjerna. I riktlinjerna nämns att stadsdelsnämnden, i det fall den vill bifalla en ansökan som förvaltningen föreslagit avslag på, ska motivera sitt beslut väl ”så att de sökandes möjlighet att kunna utses som adoptivföräldrar i givarlandet säkerställs”. Förvaltningen vill poängtera att ett positivt nämndbeslut inte garanterar någon adoption, eftersom adoptionsorganisationen får ta del av utredningen och bedömningen att de sökande inte är lämpliga som adoptivföräldrar.

När barnet anlant

I förslaget förstärks socialtjänstens ansvar för barnet genom att utredaren inte bara bör utan ska göra hembesök hos familjen när barnet har anlant. Detta är viktigt, eftersom utredaren då har möjlighet att erbjuda stöd till familjen om det behövs, t.ex. vid stadens öppna förskola för adopterade barn och deras föräldrar eller vid stadens resurscenter för adopterade. Det är även positivt att riktlinjerna framhåller att uppföljningsansvaret inte upphör förrän barnet är vuxet och att behov av stöd även kan finnas senare, t.ex. när den adopterade själv ska bli förälder.

Övriga synpunkter

Förvaltningen anser att uttrycket "givarland" bör bytas ut mot "ursprungsland".

Bilagor

1. Remisshandlingar